

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBEI AKTUALIŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ

PANEVĖŽYS, 2020

SANTRUMPOS

Panevėžio SPP	Panevėžio miesto plėtros 2021–2027 m. strateginis planas
Baltoji knyga	Lietuvos regioninės politikos „Baltoji knyga“
d.	diena
DFP	Daugiametė finansinė programa
EK	Europos Komisija
ES	Europos Sąjunga
EUR	eurai
GIS	Geografinės informacinės sistemos
HN	Higienos norma
IKT	Informacinės komunikacinės technologijos
Įstatymas	Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas
Kelrodis	Lietuvos pramonės skaitmeninimo kelrodis 2019–2030
LPS „Lietuva 2030“	Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“
LR	Lietuvos Respublika
LRBP	LR teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“
PMS	Panevėžio miesto savivaldybė
PMSA	Panevėžio miesto savivaldybės administracija
LR	Lietuvos Respublika
m.	metai
mlrd.	milijardai
NPP	2021–2030 metų nacionalinė pažangos programa
Nr.	numeris
SPP	Strateginis plėtros planas
žr.	žiūrėti

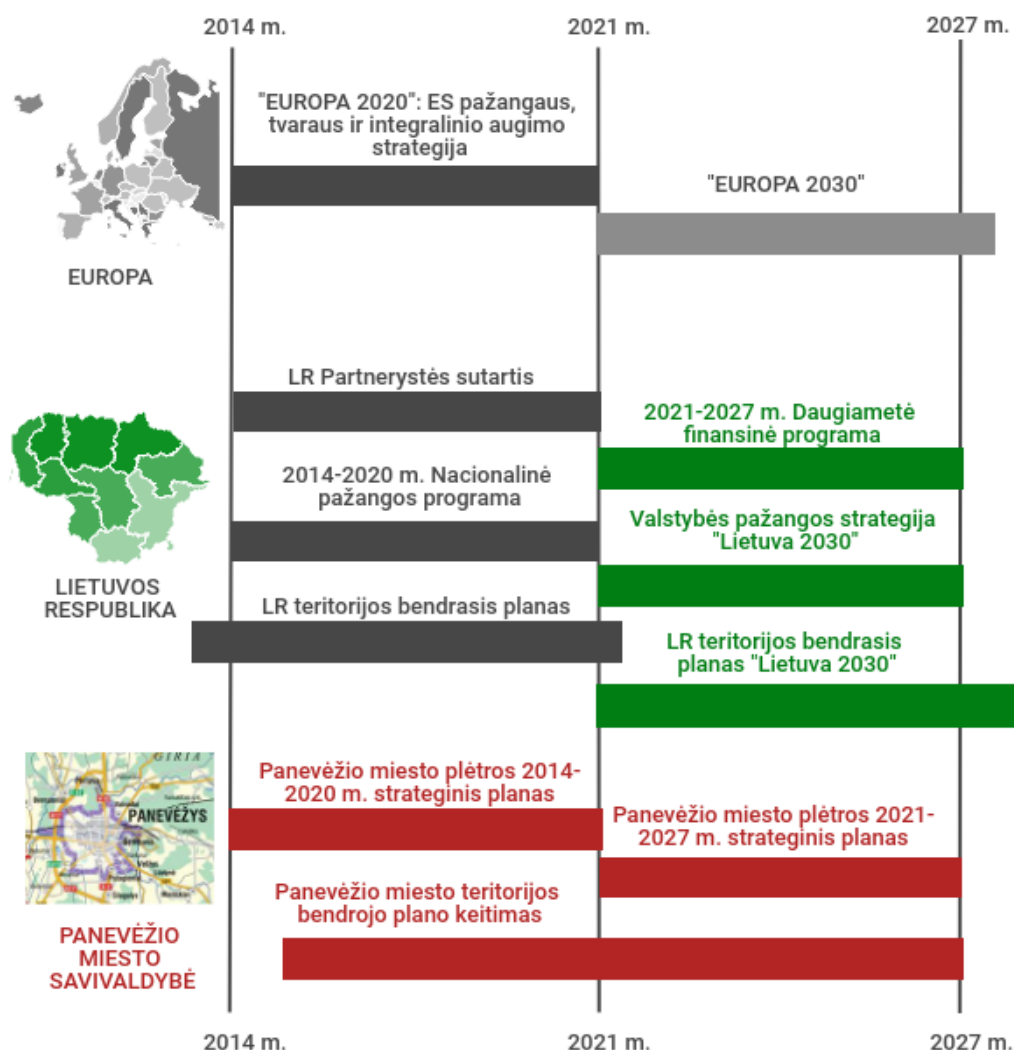

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBEI AKTUALIŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Analizės tikslas – apžvelgti savivaldybei aktualius strateginio planavimo dokumentus, jų prioritetus ir tikslus, kurių nuostatos turi atsispindėti rengiamame Panevėžio miesto plėtros 2021–2027 m. strateginiame plane (toliau – Panevėžio SPP).

Strateginio planavimo dokumentų sistema apima ilgalaikes Europos Sąjungos (toliau – ES) ir

Lietuvos Respublikos (toliau – LR) planavimo dokumentų nuostatas, kurios perkeliamos į trumpesnės trukmės planavimo dokumentus, savivaldybių strateginio planavimo dokumentus. Vienų planavimo dokumentų nuostatos turi atsispindėti kituose susijusiuose dokumentuose ir vieni kitiems neprieštarauti.

1.1. pav. Pagrindiniai planavimo dokumentai, aktualūs Panevėžio miesto plėtros 2021–2027 m. strateginiam planui

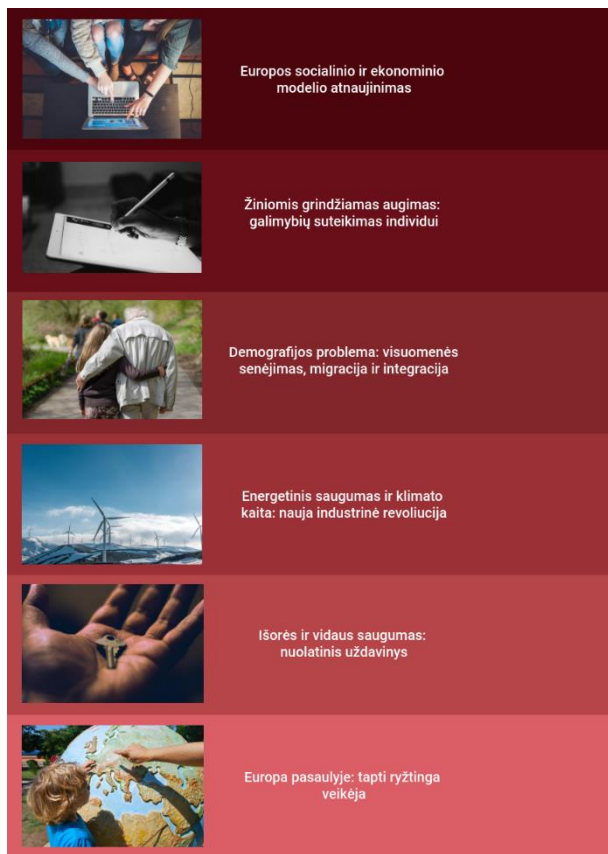
Šaltinis: sudaryta autorių

Pagrindiniai planavimo dokumentai, apimantys ES ir LR planavimo dokumentus, aktualūs laikotarpiui iki 2027 m. yra šie: „Europa 2030“, LR teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“, 2021–

2027 metų daugiametė finansinė programa, Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“ (žr. 1.1. paveikslą).

Darnaus ES vystymosi siekiama prisidedant prie projekto „Europa 2030“. Dokumente suformuoti šeši tikslai (žr. 1.2. paveikslą).

1.2. pav. „Europa 2030“ tikslai

Šaltinis: sudaryta autorių

Minėtiems tikslams ir užmojams įgyvendinti valstybės narės, tame tarpe ir Lietuva, negali susitelkti vien į savo nacionalinius interesus. Todėl vykdant nacionalinę politiką itin svarbu atsižvelgti į platesnius, europinius užmojus ir kartu su visa Europa vadovautis bendrai iškeltais tikslais.

2021–2027 metų daugiamečių finansinė programa. 2018 m. gegužės mėn. Europos Komisija (toliau – EK) pateikė pasiūlymą dėl 2021–2027 metų ES biudžeto, vadinamo Daugiamečių finansine programa (toliau – DFP). Šiam dokumentui po derybų turės pritarti Europos Parlamentas.

Siekdama prisidėti prie valstybių narių Sąjungos prioritetų įgyvendinimo ir atsižvelgti į Europos plėtros fondo įtraukimą į Sąjungos biudžetą, Europos Komisija (toliau – EK) siūlo 1 279,4 mlrd. EUR apimties ES biudžetą, kuris sudarytų 1,11 proc. ES bendrųjų nacionalinių pajamų.

DFP išlaidų kategorijų struktūra atspindi pasiūlymą dėl racialesnio ir skaidresnio biudžeto, orientuoto į aiškius politikos prioritetus. 2021–2027 metams siūloma nauja DFP struktūra, atspindinti pateiktus pasiūlymus dėl racialesnio ir skaidresnio biudžeto, kurią sudarytų 7 išlaidų kategorijos (žr. 1.3. paveikslą).

- 1 Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika
- 2 Sanglauda ir vertybės
- 3 Gamtos ištekliai ir aplinka
- 4 Migracija ir sienų valdymas
- 5 Saugumas ir gynyba
- 6 Kaimyninės šalys ir pasaulis
- 7 Europos viešasis administravimas

1.3. pav. Siūlomos 2021–2027 metų daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorijos

Šaltinis: sudaryta autorių

2021–2027 metams, vertinant 2019 m. kainomis, Sanglaudos politikai siūloma skirti 330,6 mlrd. EUR, Bendrajai žemės ūkio politikai – 325,28 mlrd. EUR, ES infrastruktūros tinklų priemonei – 21,72 mlrd. eurų, Kaimynystei ir tarptautinio bendradarbiavimo instrumentui – 79,2 mlrd. EUR.

2021–2027 metams numatoma didinti sienų kontrolei, gynybai, migracijai, vidaus ir išorės saugumui, vystomajam bendradarbiavimui ir moksliniams tyrimams skiriamą biudžetą; mažiau lėšų planuojama skirti Sanglaudos politikos ir žemės ūkio politikos bei kitoms sritims.

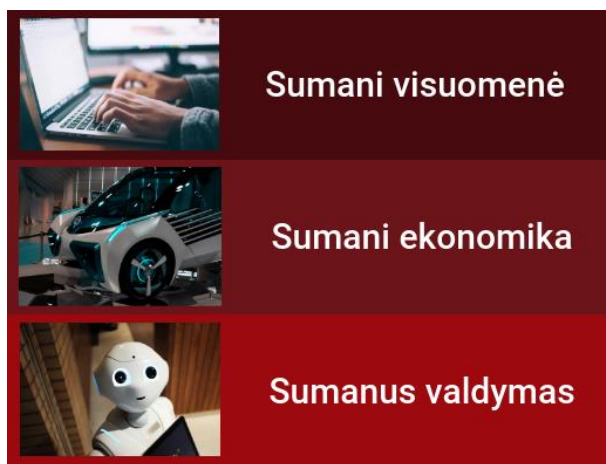
Sutarimas dėl naujos ES DFP turėtų būti pasiektas 2020 m., o pati programa įsigalioti 2021 m. sausio 1 d.

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (toliau – LPS „Lietuva 2030“) apima valstybės viziją ir raidos prioritetus bei jų įgyvendinimo kryptis iki 2030 metų. Tai pagrindinis planavimo dokumentas, kuriuo turi būti vadovaujamosi priimant strateginius sprendimus ir rengiant valstybės planus ar programas.

Dokumente suformuota valstybės vizija yra „Lietuva – sumani šalis, kurioje gera gyventi ir dirbti“. Strategijoje nustatomos ilgalaikės valstybės raidos kryptys. Dokumente nurodoma, visos valstybės valdymo institucijos, nepaisant jų valdymo lygmens, prisidės prie LPS „Lietuva 2030“ įgyvendinimo – dinamiško ir visaapimančio proceso, skatinančio nuolat generuoti idėjas ir atlikti konkrečius darbus. Pažymėtina, kad dokumente dėmesys skiriamas bendrai visai valstybei neišskiriant atskirų miestų bei jų problemų.

Strategijoje išskiriamos pažangai svarbios vertybės – atvirumas, kūrybingumas ir atsakomybė bei 3 pažangos sritys: visuomenė, ekonomika ir valdymas. Siekiami įgyvendinti pokyčiai šiose srityse įtvirtins pažangos vertybes ir remsis darnaus vystymosi principais. Pokyčių tikimasi šiose srityse: 1) sumani visuomenė; 2) sumani ekonomika; 3) sumanus valdymas (žr. 1.4. paveikslą).

1.4. pav. LPS „Lietuva 2030“ kryptys

Šaltinis: sudaryta autorių

Prioritetai yra detalizuojami rengiant vidutinio laikotarpio strateginius dokumentus, programas, planus.

2021–2030 metų nacionalinė pažangos programa (toliau – NPP) – LR Vyriausybės nutarimu tvirtinamas pagrindinis (skėtinis) vidutinės trukmės planavimo dokumentas, kuriame nustatomi strateginiai šalies plėtros tikslai ir uždaviniai, atskleidžiantys, kokių pokyčių siekiama per artimiausius 10 metų visose viešosios politikos

srityse, siekiant užtikrinti ilgalaikę šalies ekonominę ir socialinę pažangą. 2021–2030 m. NPP rengiama siekiant įgyvendinti Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030““ ir sukurti pažangią, modernią ir stiprią valstybę, pasižyminčią sumanios visuomenės, sumanios ekonomikos ir sumanaus valdymo derme. Pažangos vizija ir plėtros kryptys programoje nustatytos pagal Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“. Programos projekte užsibrėžta 10 tikslų, kuriuos bus pasiryžta pasiekti iki 2030 metų (žr. 1.5. paveikslą). Tikslai suformuluoti Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2030“ įgyvendinimo pažangos, Europos komisijos šalies ataskaitų bei darnaus vystymosi principų pagrindu.

- 1 Pereiti prie mokslo žinių, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos augimo ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą
- 2 Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį
- 3 Didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams
- 4 Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą
- 5 Gerinti transporto, energetinį ir skaitmeninį vidinį ir išorinį sujungiamumą
- 6 Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui
- 7 Tvariai ir subalansuotai plėtoti regionus, mažinant regionų netolygumus
- 8 Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą
- 9 Stiprinti Lietuvos įtaką pasaulyje ir ryšius su diaspora
- 10 Didinti teisės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą

1.5. pav. 2021–2030 metų nacionalinės pažangos strategijos tikslai

Šaltinis: www.lrv.lt

Šiuo metu 2021–2030 metų nacionalinė pažangos programa ir derinimo etape bei turėtų būti patvirtinta 2020 m.

Lietuvos regioninės politikos „Baltoji knyga“¹ (toliau – Baltoji knyga). Baltoji knyga parengta siekiant suderinti nacionalinės valdžios ir vietos savivaldos institucijų bei socialinių ir ekonominių partnerių teritorinės sanglaudos vizijas ir veiksmus joms pasiekti. Taip pat nubrėžti ilgalaikę regioninės plėtros perspektyvą, kuri tęstųsi bent keletą

¹ Patvirtinta 2017 m. gruodžio 15 d. Nacionalinės regioninės plėtros tarybos.

politinių ciklų ir būtų suderinta su ES ilgametėmis finansinėmis perspektyvomis.

Baltojoje knygoje yra įvardinti du svarbiausi valstybės iššūkiai:

I. Geografiškai subalansuotas darnus ir tvarus ekonomikos augimas.

II. Kokybiškos gyvenimo sąlygos visoje Lietuvoje.

Šiuos iššūkius gali padėti spręsti veiksminga regioninė politika, kurios pagrindinis tikslas apibrėžtas Baltojoje knygoje – „sudaryti oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidas visoje Lietuvoje“. Tikslui pasiekti išskelti keturi uždaviniai:

1. Sukurti veiksmingos regioninės politikos sistemą.

2. Užtikrinti, kad darnus ir tvarus ekonomikos augimas būtų geografiškai subalansuotas.

3. Sudaryti kokybiško gyvenimo sąlygas visoje Lietuvoje.

4. Pagerinti regionų įvaizdį.

Viename veiksmų uždaviniams pasiekti teigiama, kad esamos 10 apskričių yra būtinos, siekiant tolygaus visų šalies gyventojų užimtumo ir per protingą laiką pasiekiamų paslaugų, tačiau apskričių ribos negali sudaryti kliūčių greitos ir sėkmingos regionų plėtros ir bendradarbiavimo iniciatyvoms. Veiksma įgyvendinimui skirta priemonė – „Regioninių centrų rangavimas būtinas siekiant modeliuoti veiksmingą ekonominę plėtrą ir užtikrinti kokybiškų viešųjų paslaugų pasiekiamumą per protingą laiką“. Pagal šią priemonę Panevėžio miesto savivaldybė – nacionalinės svarbos miesto funkcinis regionas, kur telkiami universitetų filialai, fakultetai, regiono specifika atitinkančios valstybės valdomos įmonės ir įstaigos, teikiama parama aukštos pridėtinės vertės paslaugų ir gamybos plėtrai.

Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje numatyta, kad geografiškai subalansuotam, darniam ir tvariam ekonomikos augimui pasiekti kiekvienas Lietuvos regionas turi pasirinkti stipriausias ir perspektyviausias savo ekonominės specializacijos kryptis. To tikslas – paskatinti regionus kryptingai išnaudoti specifinius kiekvieno

iš jų resursus, taip didinant regionų patrauklumą ir skatinant ekonomines iniciatyvas.

Kitaip tariant, specializacija – tai svarbiausių regiono konkurencinių pranašumų stiprinimas, siekiant didžiausios naudos mažiausiais kaštais. Baltojoje knygoje aiškinama, kad regionai privalo stiprinti pasirinktas specializacijos kryptis tam sutelkdami finansines, ekonominės plėtros, švietimo, mokslo, technologijų, inovacijų bei kitas priemones.

Pagal Baltąją knygą Vyriausybė rengia regioninės politikos prioritetus ir veiksmų planą.

Nacionaliniu lygmeniu reikšmingas yra Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas² (toliau – Įstatymas), kurio paskirtis – nustatyti nacionalinės regioninės politikos tikslą, jo įgyvendinimo uždavinius, nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimą ir finansavimą, teritorijas, kuriose įgyvendinama nacionalinė regioninė politika, regioninės plėtros planavimo dokumentų rengimą ir tvirtinimą, taip pat nacionalinę regioninę politiką įgyvendinančius subjektus ir jų įgaliojimus. Įstatyme nurodomas Nacionalinės regioninės politikos tikslas – mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir pačiuose regionuose, skatinti visoje valstybės teritorijoje tolygią ir tvarią plėtrą. Vadovaujantis Įstatymo 12 straipsnio 1 punktu, yra parengtas Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projektas, kuriame suformuoti 4 prioritetai.

1.6. pav. Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projektas

Šaltinis: sudaryta autorių

² Priimtas LR Seimo 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII-1889 (suvestinė redakcija nuo 2018-10-01)

Prioritetai parengti siekiant sudaryti oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidas.

Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projekte pabrėžiama LR teritorijos bendrojo plano svarba, nurodant, kad jame turi būti įtvirtinti ilgalaikiai valstybės įsipareigojimai vykdant darnią ir tvarią regionų plėtrą. Dokumente taip pat pažymima, kad regioninė politika nėra tiesiogiai atsakinga už Lietuvos ekonominę situaciją, tačiau ji gali sudaryti sąlygas savivaldybėms ir regionams siekti ekonomikos augimo išnaudojant kiekvienos jų unikalų potencialą ir nuolat derinant plėtra su nacionalinėmis sektorinėmis politikomis. Kiekviename regione reikia apsibrėžti keletą stipriausių savo ekonominės specializacijos kryptių, siekiant jas stiprinti, telkti finansines, ekonominės plėtros, švietimo, mokslo, technologijų, inovacijų ir kitas priemones. Darniai regioninei plėtrai užtikrinti turi būti skatinama valdžios, verslo ir bendruomenių partnerystė, tokiu būdu didinant investicinės aplinkos patrauklumą, kuriant inovatyvias, prieinamas viešąsias paslaugas, gerinant gyvenamosios aplinkos kokybę.

Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projekte pateikiamos Panevėžio regiono plėtros taryboje patvirtintos ir šiuo metu su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija derinamos Panevėžio regiono specializacijos kryptys (žr. 1.7. paveikslą).

Panevėžio regioną Panevėžio miestas ir Biržų, Kupiškio, Pasvalio, Rokiškio bei Panevėžio rajonai. Tai lėmė gana ilgą specializacijų sąrašą, kadangi norėta atsižvelgti į kiekvienos regiono savivaldybės specifiką ir poreikius. Toks platus pasirinktų specializacijų spektras gali sudaryti keblumų regionui siekiant bendromis jėgomis įgyvendinti vieningą regioninę plėtrą. Kita vertus, suteikia platesnes galimybes plėtrai ir vystymuisi bei reprezentuoja aukštas regiono ambicijas.

³ Ketvirtoji pramonės revoliucija arba kitaip Pramonė 4.0 (*angl. Industry 4.0*) – naujas ekonomikos raidos etapas, pasižymintis tokių technologijų kaip didieji duomenys, dirbtinis intelektas, daiktų

1.7. pav. Panevėžio regiono specializacijos kryptys

Šaltinis: www.lietuvosregionai.lt

Viena svarbiausių ir reikšmingiausių specializacijos kryptių – robotika ir automatizavimas, kurių vystymas, skiriant ypatingą dėmesį įmonių našumui ir konkurencingumui didinti, turi lemiamą įtaką ir kitų Panevėžio regiono ekonominės plėtros kryptių raidai. Pažymėtina, kad robotikos, automatizavimo ir skaitmeninimo technologijos yra pasaulyje vykstančių pramoninių procesų pokyčių, vadinamų ketvirtąja pramonės revoliucija arba Pramonė 4.0³, dalis, o termino „Pramonė 4.0“ universalumas sudaro prielaidas jį naudoti apibendrinant visas šešias Panevėžio regiono specializacijas.

Panevėžio miesto savivaldybė yra aktyviai įsitraukusi į minėtos specializacijos vystymą. Jos iniciatyva buvo įgyvendintas Pramonės 4.0 vystymo

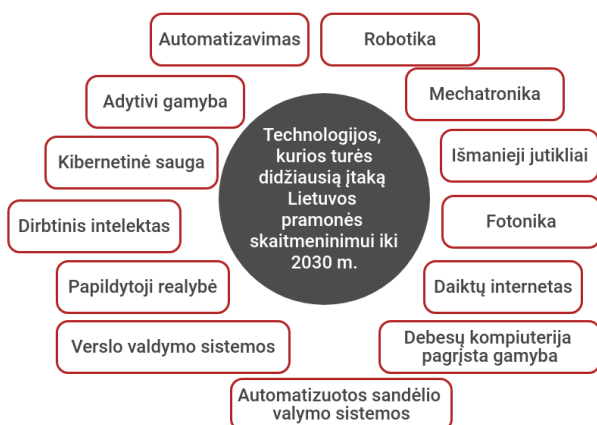
internetas, robotika, 3D spausdinimas ir pan. sinteze, jų fizine, skaitmenine ir biologine sąveika.

patarėjų tarybos steigimas, Pramonės 4.0 vystymo Panevėžio regione strategijos rengimas.

„Lietuvos pramonės skaitmeninimo kelrodis 2019–2030“ (toliau – Kelrodis). Dokumente pateikiama suskaitmeninto Lietuvos gamybos sektoriaus ateities vizija 2030 metams – „Skaitmeninė Lietuva 2030“.

Kelrodyje taip pat pateikiamas technologijų, kurios turės didžiausią įtaką Lietuvos pramonės skaitmeninimui iki 2030 m., sąrašas.

1.10. pav. Svarbiausių technologijų iki 2030 m. sąrašas

Šaltinis: Lietuvos pramonės skaitmeninimo kelrodyje 2019–2030

Kelrodyje pateiktas pramonės skaitmeninimo planas yra paremtas 4 kertiniais elementais: žiniomis, žmonėmis, infrastruktūra ir aplinka, kurių kiekvienas apima skirtingus tikslinius prioritetus, planuojamus įgyvendinti konkrečiomis politinėmis priemonėmis.

Pažymėtina, kad Kelrodžio pasiūlymai bus integruoti į NPP, Mokslinių tyrimų infrastruktūros plėtros strategiją bei Sumanios specializacijos strategiją 2021–2027 m. Siekiant veiksmingai ir efektyviai įgyvendinti apsibrėžtą specializaciją, Panevėžio miesto savivaldybė Kelrodyje numatytus veiksmus turėtų integruoti ir į naujai rengiamą SPP.

Vienas svarbiausių šalies dokumentų formuojant regioninę politiką – LR teritorijos bendrasis planas. Tai yra pagrindinis planavimo dokumentas, reglamentuojantis šalies teritorijos naudojimo ir tvarkymo ilgalaikę strategiją.

Svarbiausias dokumento principas – užtikrinti tvarią ir pusiausvyrą teritorijos raidą, sudarančią tinkamas strateginės visuomenės ir ūkio plėtotės prielaidas.

Esamas LR teritorijos bendrasis planas galioja iki 2020 m., todėl, vadovaujantis LR Vyriausybės 2017 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 389 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano rengimo“, yra pradėtas rengti naujas LR teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“ (toliau – LRBP). Juo siekiama sukurti gyvą, veiksmingą teritorijų planavimo dokumentą, kuriuo bus vadovaujamasi priimant kitus – valstybės ir žemesnio teritorijų planavimo lygmens, sektorinius sprendimus. Tai bus pamatinis erdvinio Lietuvos teritorijos planavimo dokumentas, integruojantis šalies sektorių strategijų, programų ir planų nuostatas.

2019 m. pradžioje buvo įgyvendintas pirmas LRBP rengimo etapas, kurio metu atlikta esamos būklės analizė, įvertinanti daugybę sričių: gamtinius išteklius, urbanizaciją ir susisiekimo sistemas, inžinerinę infrastruktūrą, socialinių bei ekonominių struktūrų raidą bei būklę. Atliktos analizės rezultatai atsispindi GIS pagrindu sukurto savivaldybių žemėlapių sluoksniuose, kuriuos galima lyginti ir derinti. Dar trys sritys – nekilnojamas kultūros paveldas, kraštovaizdis ir gamtos vertybių bei ekosistemų apsauga – bus įtrauktos vėlesniame LRBP plano rengimo laikotarpyje. Savivaldybių žemėlapis pasiekiamas interneto naršyklėse kompiuteryje ar telefone adresu www.bendrasisplanas.lt/interaktyvus-duomenys. Tikimasi, kad šis interaktyvus žemėlapis padės planuojant biudžetą, traukiant investicijas, prižiūrint švietimo ar gydymo institucijų tinklą, vystant turizmą bei numatant žemės gelmių išteklių gavybą. 2019 m. pabaigoje buvo suformuota LRBP koncepcija bei dvi alternatyvos. Po to buvo patvirtintas LR Vyriausybės nutarimas, kuriuo Seimo patvirtinimui teikiami LRBP koncepcijos projektai (I ir II koncepcijos alternatyvos). LR Vyriausybė pritarė vienai iš koncepcijos alternatyvų – LRBP koncepcijai su II alternatyva.

LRBP koncepcijoje su II alternatyva sėkmingų, socialių ir tvarių miestų vystymas yra neatsiejamas nuo šių veiksmų:

1.8. pav. LRBP įvardinti sėkmingų, socialių ir tvarių miestų vystymo veiksniai

Šaltinis: sudaryta autorių

LR Seimo patvirtintas LR teritorijos bendrasis planas taps vienu pagrindinių šalies vystymosi dokumentų, jo suformuluoti sprendiniai galios iki 2030 metų, o pasiūlyta vizija – iki 2050 metų. Sprendiniai bus ypač svarbūs siekiant Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslų. Pažymėtina, kad LR teritorijos bendrasis planas turės būti patvirtintas 2020 metais.

Plano koncepcijoje Panevėžio miestas priskirtas pagrindiniam urbanistiniam centrai, kuris išnaudodamas susisiekimo, energetinės ir inžinerinės sistemų mazgus, mokslo ir inovacijų centrus ir kitus pranašumus, turi įsilieti į tarptautines pridėtinės vertės grandines,

transporto ir logistikos, informacinių technologijų, finansinių ir kitų paslaugų sistemas.

Be to, plano koncepcijoje numatomas teritoriniu aspektu esančių santykinai mažu atstumu vienas nuo kito esančių urbanistinių centrų – Šiaulių ir Panevėžio – stiprinimas taikant partnerystės papildomumo principą. Planuojama, kad išnaudojant turimą ir numatomą infrastruktūrą, didžiųjų miestų partnerysčių sukuriama sinergija didintų bendrą šalies vaidmenį tarptautiniu lygiu, o tai generuotų visokeriopą naudą vidinei šalies gerovei ir didintų gyvenimo kokybę regionuose. Šiaulių–Panevėžio partnerystės turi būti vykdomos:

- sukuriant aukšto lygio junglumą, sudarant galimybę kuo mažesnėmis laiko sąnaudomis įveikti atstumą tarp jų;
- užtikrinant keleivių daugiarūšių kelionių galimybes (didinti sąveiką ir suderinamumą tarp tarptautinių ir šalies viešojo transporto paslaugų, taip pat sudarant palankias sąlygas turistams judėti);
- užtikrinant galimybes daugiarūšei ir įvairiarūšei krovinių logistikai;
- formuojant bendrą sąryšį turinčias inovacijų politikos sistemas;
- vykdant mokslo ir inovacijos centrų bendradarbiavimą didinant ekonominės, socialinės, kultūrinės ir kitų sričių integracijos laipsnį tarptautinėje plotmėje;
- pozicionuojant tarptautiniame kontekste save kaip platformą, pasižyminčią tinkama aplinka startuoliams, turinčią išvystytas el. paslaugas.

LRBP koncepcijoje su II alternatyva akcentuojamas Panevėžio miesto junglumas su kitų valstybių miestais svarbiais transporto koridoriais („ViaBaltica“ ir planuojamu „Rail Baltica“). Čia pat įvardijamas „Rail Baltica“ projekto reikšmingumas. Koncepcijoje nurodoma, kad diegiamos infrastruktūrinės ir organizacinės priemonės sudarys prielaidas Panevėžiui tapti nacionalinės reikšmės susisiekimo paslauga teikiančiu miestu.

Panevėžio miesto teritorijos bendrojo plano keitimas (toliau – Panevėžio BPK). Panevėžio miesto savivaldybė vadovaujasi Panevėžio miesto teritorijos bendrojo plano keitimu, patvirtintu Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. 1-408 ir gretutiniais tarybos sprendimais⁴.

Dokumente įvardintas Panevėžio miesto teritorijos bendrojo planavimo tikslas – užtikrinti sistemingą Panevėžio miesto darnų vystymąsi, racionalų teritorijų planavimą ir išteklių naudojimą.

Pažymėtina, kad Panevėžio BPK keliami šie uždaviniai:

- sumažinti daugiaaukštės statybos teritorijų apimtį, prioritetą teikiant vienbučių-dvibučių

gyvenamųjų statybai ir individualių gyvenamųjų namų kvartalų vystymui;

- sumažinti pramonės ir sandėliavimo teritorijas pietinėje miesto dalyje;
- patikslinti miesto istorinės dalies teritorijas ir apsaugos zonas;
- patikslinti ir (ar) atnaujinti inžinerinės infrastruktūros sprendinius;
- patikslinti miesto žaliuosius plotus, jų ribas;
- patikslinti ir (ar) atnaujinti Didžiųjų prekybos centrų išdėstymo bendrajame plane sprendinius.

Pažymėtina, kad dalis Panevėžio BPK sprendinių, siekiant jų įgyvendinamumo, turi būti integruoti ir į rengiamą miesto SPP.

„Rail Baltica“ projekto įtaka Panevėžio miesto vystymuisi. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamentas ir Europos Taryba patvirtino prioritetinių transporto projektų sąrašą. Šiame sąrašė buvo įtrauktas Lenkijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos geležinkelio projektas „Rail Baltica“. 2010 m. balandžio 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pripažino projektą „Rail Baltica“ valstybei svarbiu ekonominiu projektu, o 2011 m. spalio 11 d. – valstybinės svarbos projektu.

Baigti tiesti europinio standarto geležinkelio trasą „Rail Baltica“ planuojama 2025–aisiais, o eksploatuoti – nuo 2026 metų. Pradiniame „Rail Baltica“ įgyvendinimo etape krovinių terminalas prie Panevėžio nebus statomas, taigi rengiamo SPP įgyvendinimo laikotarpio ribose, tiesiamos geležinkelio trasos poveikis dar bus minimalus.

Ilgalaikėje perspektyvoje vėžė „Rail Baltica“ turi didelę reikšmę Panevėžio miesto ekonominiam gyvybingumui. Europinė vėžė sudarytų sąlygas Panevėžio LEZ plėtrai: priviliotų daugiau investuotojų, kas paskatintų naujų darbo vietų sukūrimą; jaunų specialistų pritraukimą; padidintų miesto gyvybingumą.

Tarptautinius reikalavimus atitinkančios geležinkelio jungties draika greta Panevėžio miesto, padidins miesto konkurencinį pranašumą ne tik šalies, bet ir tarptautiniame kontekste.

⁴ Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2017 m. balandžio 28 d. sprendimas Nr. 1-140 „Dėl bendrojo plano keitimo korektūros ištaisant technines klaidas ir spragas patvirtinimo“.

Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2018 m. lapkričio 29 d. sprendimas Nr. 1-372 „Dėl savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 24 d. sprendimo Nr. 1-408 „Dėl Panevėžio miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Panevėžys dėl savo patogios geografinės padėties, išvystyto kelių infrastruktūros iki šiol pozicionuojamas kaip tranzitui palanki teritorija. Europinė vėžė „Rail Baltica“ padidintų Panevėžio miesto patrauklumą ne tik tranzitinių srautų procesų atžvilgiu, bet ir turistiniu aspektu. Greitas ir patogus susisiekimasis su Ryga, Varšuva užtikrintų turistų srautų augimą bei kurtų papildomą pridėtinę vertę.

Panevėžio miesto darnaus judumo planas⁵ – strateginio planavimo dokumentas, kurio tikslas užtikrinti šiandieninius ir rytojaus Panevėžio miesto mobilumo poreikius, kurti geresnę ir sveikesnę miesto aplinką, siekti gamtosauginės, socialinės ir ekonominės darnos mieste.

Rengiant Panevėžio miesto darnaus judumo planą buvo atlikta situacijos analizė, kuri parodė, kad:

1. gerai išvystytas Panevėžio miesto gatvių tinklas;
2. gerai išvystyta ir nuolat tobulinama Panevėžio miesto viešojo transporto sistema, tačiau neintegruota su priemiesčio transportu.;
3. nepakankamai išvystytas dviračių transportas, bendroje kasdienių kelionių struktūroje sudarantis 3,0 proc. visų kelionių, bei prasta dviračių takų kokybė;
4. pagrindinė susisiekimo transporto priemonė – lengvasis automobilis.

Apibendrinus surinktą informaciją ir nustačius plėtros tendencijas, miesto ambicijas ir tikslus, buvo suformuluota Panevėžio miesto darnaus judumo vizija 2030 metams: Panevėžys – pažangus ir gyvybingas miestas – regiono centras, kuriame lengva ir patogus judėti visiems.

Darnaus judumo plane pasiūlyti trys plano įgyvendinimo variantai, kurių patraukliausias – 3 variantas „Lokalūs centrai ir pagrindinės gatvės“. Prioritetas teikiamas bevarikliam transportui, kas įpareigoja atnaujinti pagrindines Panevėžio miesto gatves ir pagerinti sąlygas judėti jose visiems eismo dalyviams; atnaujinti ir atgaivinti daugiausiai apgyvendintus miesto rajonų centrus; visą miestą apjungia dviračių takų tinklas. Įgyvendinant planą būtų siekiama stiprinti lokalius miesto centrus, kartu

didinant jų gyvybingumą bei aplinkinių gyvenamųjų rajonų patrauklumą ir gyvenimo kokybę; gerinti pėsčiųjų judėjimo sąlygas mieste, ypač centrinėje dalyje ir lokaliuose centruose; skatinti judėjimą dviračiais, atnaujinant ir įrengiant dviračių takus, saugyklas, stovus; skatinti gyventojų ir miesto svečių naudojimąsi viešuoju transportu.

Siekiant Darnaus judumo plano įgyvendinimo, jame numatytos priemonės turėtų būti integruojamos į rengiamą Panevėžio SPP 2021–2027 metams.

Panevėžio miesto želdynų tvarkymo specialusis planas⁶. Įtrauki ir darni urbanizacija neatsiejama nuo žaliųjų miesto erdvių planavimo ir vystymo. Patrauklios viešosios erdvės didina miesto gyvybingumą, skatina gyventojų fizinį, kultūrinį aktyvumą.

Panevėžio miesto želdynu specialiuoju planu planuojama Panevėžio miesto želdynų sistema: upių ir upelių pakrančių želdiniai, miesto žaliosios jungtys, gatvių želdiniai, visuomeninių teritorijų kai kurie priklausomieji želdiniai, turintys potencialo tapti miesto žaliaisiais plotais.

Aktualiausi specialiojo plano sprendiniai turėtų būti išgryninti ir integruoti į rengiamą SPP, siekiant didinti miesto gyvenamosios ir investicinės aplinkos patrauklumo, prisidėti prie darnaus miesto vystymo.

Nuosekiam Panevėžio miesto savivaldybės strateginio plėtros plano įgyvendinimui, yra rengiami 3 metų veiklos planai, į kuriuos įtraukiamos ilgalaikio plano priemonės.

Šiuo metu Panevėžio miesto savivaldybė vadovaujasi **Panevėžio miesto savivaldybės 2020–2022 metų strateginiu veiklos planu**, kuriame suformuluota 16 programų (žr. 1.9. paveikslą).

⁵ Patvirtintas 2018 m. liepos 23 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-248.

⁶ Patvirtintas Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2014 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr. 1-241.

- 1 Savivaldybės valdymo programa
- 2 Investicijų projektų programa
- 3 Urbanistinės plėtros programa
- 4 Aplinkos apsaugos rėmimo specialioji programa
- 5 Ekonominės plėtros ir verslo skatinimo programa
- 6 Savivaldybės turto valdymo programa
- 7 Būsto programa
- 8 Rinkodaros programa
- 9 Informacinės visuomenės plėtros programa
- 10 Miesto infrastruktūros objektų plėtros, modernizavimo, priežiūros programa
- 11 Kultūros ir meno programa
- 12 Sporto programa
- 13 Švietimo ir ugdymo programa
- 14 Visuomenės iniciatyvų skatinimo ir saugumo užtikrinimo programa
- 15 Socialinės paramos įgyvendinimo programa
- 16 Visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa

1.9. pav. Panevėžio miesto savivaldybės 2020–2022 metų strateginio veiklos plano programos

Šaltinis: Panevėžio miesto savivaldybės administracija

Panevėžio miesto savivaldybės veiklos plane nustatomos miesto institucijų veiklos kryptys apibrėžtam laikotarpiui (šiuo atveju 2020–2022 m.), įgyvendinant Panevėžio miesto savivaldybės ilgalaikio strateginio planavimo dokumentuose suformuotų prioritetų tikslus, uždavinius ir priemones.

Panevėžio miesto savivaldybės Aplinkos oro kokybės valdymo programa 2019–2024 m. Aplinkos oro apsaugos įstatymu kiekvienai savivaldybei nustatyta pareiga parengti ir įgyvendinti Aplinkos oro kokybės valdymo programą ir jos įgyvendinimo priemonių planą. Parengta aplinkos oro kokybės valdymo programa siekiama pagerinti oro kokybę ir sumažinti taršą

Panevėžio miesto savivaldybėje 2019–2024 m. laikotarpiu.

Aplinkos oro kokybės valdymo programos metu buvo identifikuoti pagrindiniai miesto taršos šaltiniai:

- šaltuoju metų laiku didžiausią įtaką aplinkos orui kietosiomis dalelėmis bei anglies oksidu visoje miesto teritorijoje sudaro individualių namų šildymas;
- šiltuoju metų laiku Panevėžio mieste didesnę įtaką kietosiomis dalelėmis bei anglies oksidu lemia transportas, tačiau kai kuriose miesto dalyse (Savitiškyje, Stetiškiuose, Pažalvaičiuose, Plukiuose) – pramonė.

Siekiant mažinti Panevėžio miesto oro užterštumą bei gerinti jo kokybę, siūloma vykdyti švietėjišką veiklą, informuojant visuomenę alternatyvius šildymo būdus bei energetinio efektyvumo didinimą; plėsti gatvių valymo sistemą; gerinti gatvių, ypač žvyruotų, būklę.

Plano įgyvendinimas ilgalaikėje perspektyvoje, ne tik pagerins Panevėžio miesto aplinkos oro kokybę, bet prisidės ir prie miesto įvaizdžio stiprinimo, gyvenamosios aplinkos patrauklumo.

Įgyvendinus planą ir siekiant užtikrinti jo tęstinumą, dalį priemonių perkeltiant į naujai rengiamą Panevėžio SPP.

Panevėžio miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrasis planas⁷. Plano strateginis tikslas – kokybiško privalomojo švietimo plėtra, jo prieinamumo didinimas už savivaldybei prieinamą kainą. Planu siekiama kokybiško ugdymo organizavimo, mokinių poreikių tenkinimo tęstinumo užtikrinimo, veiksmingesnio finansinių išteklių naudojimo. Jame pagal atliktą analizę, demografinės situacijos kaitą numatomas bendrojo ugdymo mokyklų reorganizavimo poreikis. Plane pabrėžiama ugdymo kokybės gerinimo svarba, grindžiama bendrojo ugdymo įstaigų darbuotojų kompetencijos kėlimu.

Pažymėtina, kad planas baigia galioti 2020 m. Todėl, rengiant Panevėžio miesto plėtros 2021–2027 metų strateginį planą, atlikus Panevėžio

⁷ Patvirtintas Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. 1-66.

miesto savivaldybės švietimo sektoriaus esamos situacijos analizę, įvertinus stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes, reikalinga įsivertinti Panevėžio miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrojo plano įgyvendinamumą bei tęstinumo poreikį.

Panevėžio miesto savivaldybės 2014–2020 metų atliekų tvarkymo planas⁸. Panevėžio miesto savivaldybės 2014–2020 m. atliekų tvarkymo plano tikslas – nustatyti savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims. Plane numatyti pagrindiniai komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vystymo prioritetai ir kryptys Panevėžio miesto savivaldybėje:

- užtikrinti visuotinę atliekų surinkimo paslaugą;
- užtikrinti atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumo įgyvendinimą;

- išplėtoti atskirą atliekų surinkimo sistemą;
- sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų, taip pat ir biologiškai skaidžių atliekų, kiekį;
- padidinti esamus komunalinių atliekų surinkimo, perdirbimo ir/ar kito panaudojimo pajėgumus.

Planas parengtas laikotarpiui iki 2020 m., todėl rengiamam Panevėžio SPP jau nebeaktualus. Nepaisant to, tikslinga įsivertinti plano įgyvendinamumą, išspręstas problemas bei tęstinumo poreikį, o neįgyvendintas priemonės integruoti į rengiamą SPP.

Atsižvelgiant į tai, rengiant Panevėžio SPP aplinkos analizę, bus vertinama, kaip kiekybinių komunalinių atliekų tvarkymo užduočių siekiai 2020 m. laikotarpiui atitinka esamą situaciją. Tai leis įvertinti plano įgyvendinimo efektyvumą ir priimti sprendimus dėl jo tęstinumo.

⁸ Patvirtintas Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. 1-377.